

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด และสหกรณ์
การเกษตรสมาชิก

The Study of Learning Organization of the Agricultural Cooperative Federation
of Thailand Limited. and Agricultural Cooperative Members

โดย

รองศาสตราจารย์ ดร. อนุชา ภูริพันธุ์ภิญโญ

การวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประจำปี 2561
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

Research Report

Title

The Study of Learning Organization of the Agricultural Cooperative Federation
of Thailand Limited. and Agricultural Cooperative Members

by

Associate Professor. Dr. Anucha Puripunpinyoo

The research was the full financial support of the Year 2018
Sukhothai Thammathirat Open University

ชื่อเรื่อง: การศึกษาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัดและสหกรณ์การเกษตร
สมาชิก
ชื่อผู้วิจัย: รองศาสตราจารย์ ดร. อนุชา ภูริพันธุ์ภิญโญ
ปีที่แล้วเสร็จ: 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ลักษณะบุคลากรองค์กรแห่งการเรียนรู้ของชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัดและสหกรณ์การเกษตรสมาชิกตามแนวคิดของมาร์คอร์ต 2) ลักษณะบุคลากรองค์กรแห่งการเรียนรู้ของชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด และสหกรณ์การเกษตรสมาชิกตามแนวคิดของปีเตอร์เซ็งเก้ และ 3) ปัจจัยที่มีผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสหกรณ์การเกษตรสมาชิกตามแนวคิดของมาร์คอร์ตและปีเตอร์เซ็งเก้ และ 4) นำเสนอแนวทางในการดำเนินงานของชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด และสหกรณ์การเกษตรสมาชิกในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ บุคลากรในชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัดและสหกรณ์การเกษตรสมาชิก 9 แห่งจำนวน 27,186 คน สุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบจากชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัดจำนวน 50 คนและสหกรณ์การเกษตรสมาชิกจำนวน 1,800 คน เก็บข้อมูลโดยแบบสอบถามและการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติพรรณนา การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ลักษณะบุคลากรองค์กรแห่งการเรียนรู้ของชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัดตามแนวคิดของมาร์คอร์ต ด้านพลวัตการเรียนรู้ การปรับเปลี่ยนองค์กร การเพิ่มอำนาจแก่บุคคลและการจัดการความรู้มีระดับมากที่สุด ด้านการใช้เทคโนโลยีมีระดับมาก สำหรับสหกรณ์การเกษตรสมาชิกพบว่า ด้านพลวัตการเรียนรู้ การปรับเปลี่ยนองค์กร การเพิ่มอำนาจแก่บุคคลมีระดับมากที่สุด และการจัดการความรู้มีระดับมาก การใช้เทคโนโลยีมีระดับปานกลาง 2) ลักษณะบุคลากรองค์กรแห่งการเรียนรู้ของชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ตามแนวคิดของปีเตอร์เซ็งเก้พบว่า ด้านความรอบรู้แห่งตน แบบแผนความคิด การคิดอย่างเป็นระบบมีระดับมาก ด้านวิสัยทัศน์ร่วมและการเรียนรู้เป็นทีมมีระดับปานกลาง สำหรับสหกรณ์การเกษตรสมาชิก ด้านความรอบรู้แห่งตน แบบแผนความคิด วิสัยทัศน์ร่วม การเรียนรู้เป็นทีม การคิดอย่างเป็นระบบมีระดับมาก 3) ปัจจัยที่มีผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสหกรณ์การเกษตรสมาชิกตามแนวคิดของมาร์คอร์ตต่อการลดต้นทุนในการปฏิบัติงาน ได้แก่ พลวัตการเรียนรู้ การเพิ่มอำนาจแก่บุคคล การจัดการความรู้และการใช้เทคโนโลยี และต่อความสามารถในการสร้างนวัตกรรม ได้แก่ พลวัตการเรียนรู้ การปรับเปลี่ยนองค์กร การเพิ่มอำนาจแก่บุคคล การจัดการความรู้และการใช้เทคโนโลยี ปัจจัยที่มีผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสหกรณ์การเกษตรสมาชิกตามแนวคิดของปีเตอร์เซ็งเก้ต่อการลดต้นทุนในการปฏิบัติงานและความสามารถในการสร้างนวัตกรรม ได้แก่ ปัจจัยด้านความรอบรู้แห่งตน แบบแผนความคิด วิสัยทัศน์ร่วม การเรียนรู้เป็นทีม และการคิดอย่างเป็นระบบ ปัจจัยลักษณะบุคลากรองค์กรแห่งการเรียนรู้ของชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ตามแนวคิดของมาร์คอร์ตที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ พลวัตการเรียนรู้ การปรับเปลี่ยนองค์กรและการเพิ่มอำนาจแก่บุคคล และตามแนวคิดของปีเตอร์เซ็งเก้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ความรอบรู้แห่งตน แบบแผนความคิด การคิดอย่างเป็นระบบ ปัจจัยด้านการลดต้นทุนการปฏิบัติงานและความสามารถในการสร้างนวัตกรรมมีค่าเฉลี่ยรวมในระดับที่มากที่สุดและมากตามลำดับ และ 4) ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัดและสหกรณ์การเกษตรสมาชิกควรมีแนวทางในการสนับสนุนส่งเสริมและพัฒนาทั้งองค์กรและบุคลากรทุกระดับในการพัฒนาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรมทั้ง 5 ด้านตามแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ของมาร์คอร์ตและปีเตอร์เซ็งเก้เชื่อมโยงเข้าเป็นแผนกลยุทธ์ขององค์กรต่อไป

คำสำคัญ: องค์กรแห่งการเรียนรู้ ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด สหกรณ์การเกษตรสมาชิก

Title: The Study of Learning Organization of the Agricultural Cooperative Federation of Thailand Limited. and Agricultural Cooperative Members

Researcher: Associate Professor Dr. Anucha Puripunpinyoo

Year: 2021

Abstract

The research objectives were to 1) study personnel characteristics of learning organization (LO) of the Agricultural Cooperative Federation of Thailand Ltd. (ACFT) and Agricultural Cooperative members (AC) following Marquardt's concept, 2) study personnel characteristics of LO of ACFT and AC following Peter Senge's concept, 3) study factors affected LO of AC following Marquardt's and Peter Senge's concept, and 4) to give operational guidelines of ACFT and AC following the LO concept. The study population comprised of personnel in the ACFT and 9 AC with 27,186 individuals. Systematic sampling was applied as the sampling technique. 50 samples of the ACFT and 1,800 samples from 9 AC were collected as a sample size. Primary data were collected by questionnaires and focus groups. Data analysis was applied to descriptive statistics, multiple regression, and content analysis.

The findings were 1) personnel characteristics of LO of the ACFT following Marquardt's concept found that learning dynamic, organization transformation, people empowerment, and knowledge management had the highest level while technology application had a high level. For AC, learning dynamic, organization transformation and people empowerment had the highest level while the knowledge management and technology application had the high and moderate level of personnel characteristics respectively, 2) personnel characteristics of LO of the ACFT following Peter Senge's concept found that personal mastery, mental models, and systems thinking had the high level while shared vision and team learning had the moderate level. For AC, personal mastery, mental models, shared vision, team learning and systems thinking had the high level, 3) factors affecting LO of AC following Marquardt's concepts on operational cost reduction were learning dynamic, people empower, knowledge management, and technology application while innovation creativity was affected by learning dynamic, organization transformation, people empowerment, knowledge management, and technology application. In addition, factors affected Peter Senge's LO of AC in terms of operating cost reduction and innovation creativity were personal mastery, mental models, shared vision, team learning, and systems thinking prospectively. The LO personal characteristic factors of ACFT following Marquardt's concepts had the highest average level were learning dynamic, organization, transformation, people empowerment, knowledge management and technology application. The LO personal characteristic factors of ACFT following Peter Senge's concepts had the high average level were personal mastery, mental models, and systems thinking. The operational cost reduction and innovation creativity factors had highest and high average level respectively, and 4) the ACFT and AC should have the guideline to encourage, support and develop both organization and every level of personnel to develop towards concrete learning organization emphasized on the 5 elements of LO of Marquardt's and Senge's concepts and take the LO concept associated with the organizational strategic plan.

Keywords: Learning Organization, The Agricultural Cooperative Federation of Thailand Limited., Agricultural Cooperative Members